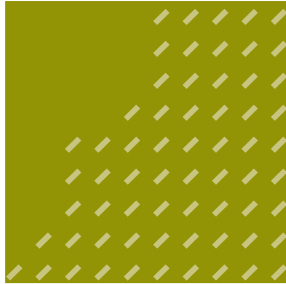

مدى الكرمل
مده آل-كرمل
Mada al-Carmel

הצהרת חיפה

وثيقة حيفا הצהרת חיפה
The Haifa Declaration

דבר הוועד המנהל של הפרויקט

למעלה מחמישים שנה אחרי הנכבה הפלסטינית של 1948, קיבלה על עצמה קבוצה של אינטלקטואלים, אקדמאים ופעילים פלסטינים מתחומים שונים, ואשר מייצגים השקפות פוליטיות שונות, לנסח הצהרה מוסכמת אודות חזונום הקולקטיבי. הצהרה זו, שקראנו לה בשם "הצהרת חיפה", היא פרי של פרויקט שהחל בשנת 2002 בחסות מדה אל-כרמל – המרכז הערבי למחקר חברתי יישומי בחיפה. פרויקט זה ביקש ליצור פורום שישתתפו בו אזרחים פלסטינים, על בסיס חברתי ופוליטי רחב ככל האפשר, ואשר באמצעותו נוכל לחרוג אל מעבר לגבולות יחסי הכוח והשיח הפוליטי מפלגתי המוכתב על-ידם, ולדון בחופשיות באופן שבו אנחנו מתייחסים אל העבר, ההווה והעתיד. במיוחד, רצינו להתמקד בעתידנו ובמעמדנו הקולקטיביים במולדתנו, באתגרים המרכזיים שעמם מתמודדת החברה שלנו וכן במערכת היחסים שלנו עם בני עמנו, עם אומתנו ועם מדינת ישראל. הצהרת חיפה היא תוצר של דיונים רחבים שהתנהלו במשך שנים בין חברי הקבוצה מצד אחד ולפעמים בינם לבין אחרים שמחוץ לפורום, מצד שני. האסיפה הכללית שכללה את כל חברי הקבוצה, התכנסה כמליאה כתריסר פעמים.

לפעמים הזמנו דוברים מן החוץ, כולל חברי כנסת מהמפלגות הערביות. האסיפה מינתה ארבע קבוצות עבודה, שהתמקדו בנושאים הבאים:

- סוגיות חברתיות פנימיות
- היחסים בין האזרחים הפלסטינים בישראל לבין מדינת ישראל
- היחסים עם בני עמנו הפלסטינים ועם האומה הערבית
- זהותנו הלאומית

קבוצות העבודה נפגשו לעיתים תכופות, ארגנו דיוני שולחן עגול וסדנאות, ליבנו סוגיות שנויות במחלוקת, והציגו בפני חברי האסיפה הכללית טיוטות שונות. האסיפה הכללית דנה בטיוטות פעמים מספר, לפני שאלה הוגשו לוועדת הניסוחים הכפופה להחלטות האסיפה הכללית. ועדת הניסוחים היתה מורכבת מחברי הוועד המנהל של הפרויקט, מרכזי ארבע קבוצות העבודה וחבר נוסף אשר סייע בניסוחים הלשוניים. הצהרנו מלכתחילה כי תכלית מאמצינו לא היתה להגיע להצהרה מוסכמת בלבד, אלא גם לאפשר דיון ציבורי חופשי ופתוח הן בקרב עצמנו כקהילה והן בינינו לבין המדינה ואזרחיה היהודים, שבמרכזו החזון שלנו לגבי מקומנו ומעמדנו במולדתנו. אנחנו גאים על

כך שפרויקט זה כבר השיג רבים מיעדיו. אנחנו מקווים שהתהליך של פרויקט זה, שהחל לפני מספר שנים וכן הפעילות הרבה שמדה אל-כרמל אירגן סביבו, תרמו לקידום יוזמות שונות הקשורות בסוגיות הנידונות ואחרות הקשורות בהן.

בנוסף להצהרת חיפה פורסמו לאחרונה שני מסמכים אחרים: החזון העתידי, שנוסח בחסותו של הוועד הארצי של ראשי הרשויות המקומיות הערביות בישראל, והחוקה הדמוקרטית שנוסחה על ידי עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל.

אנחנו רואים בפרסומם של שלושת המסמכים המשלימים סימן ברור לכך שהקהילה נמצאת בשלב שבו היא יכולה להביע בבירור את חזונה המשותף ולדאוג לכך שקולה יישמע.

תקוותנו היא כי הצהרת חיפה והמסמכים שאזכרו לעיל יהוו בסיס, הן לבני ובנות המיעוט הפלסטיני והן למוסדותנו הלאומיים, למען ביטוי זהותנו הלאומית ומימוש זכויותנו הלאומיות, והזכות לאזרחות שווה. אנו שואפים גם כי הצהרה זו תעורר דיאלוג דמוקרטי, פתוח וקונסטרוקטיבי בתוך חברתנו מצד אחד, וביננו לבין החברה היהודית-הישראלית מצד שני, וזאת למען בניית עתיד טוב יותר

לעמינו. אנו סבורים כי דיאלוג כזה עשוי להניח יסודות ליצירת חברה המבוססת על צדק ושוויון לכלל האזרחים והתושבים של מדינת ישראל.

פרופ' נדים רוחאנא, מנכ"ל מדה אל-כרמל, עו"ד חסן ג'בארין ופרופ' רמזי סלימאן הם אלה שיזמו את הפרויקט, והם כיהנו כחברי הוועד המנהל אשר הוביל אותו. פרופ' מוחמד חאג' יחיא וד"ר נאדירה שלהוב-קיבורקיאן הצטרפו לוועד המנהל ב־2006. אנו מביעים את הערכתנו הרבה לכל חברי האסיפה הכללית, רכזי הפרויקט ורכזי קבוצות העבודה השונות, ששמותיהם מפורטים בסוף ההצהרה, על מאמצייהם הכבירים להצלחתו של הפרויקט הזה. כמו כן, אנו מודים לאנשים רבים נוספים שתרומתם היתה חשובה לפרויקט. למידע על כנסים, סדנאות, פגישות ופרסומים הקשורים להצהרת חיפה, ולרשימה המכילה שמות אנשים נוספים התומכים בה, אנא בקרו באתר האינטרנט של מדה: www.mada-research.org

הוועד המנהל של הפרויקט:

פרופ' נדים רוחאנא
עו"ד חסן ג'בארין
פרופ' רמזי סלימאן
פרופ' מוחמד חאג' יחיא
ד"ר נאדירה שלהוב-קיבורקיאן

הצהרת חיפה

אנו, בני ובנות העם הערבי הפלסטיני, שנשארנו במולדתנו למרות הנכבה ונהפכנו בכורח למיעוט במדינת ישראל, שהוקמה בשנת 1948 על החלק הגדול של פלסטין, מדגישים בהצהרה זו את יסודות זהותנו ושייכותנו ומנסחים את חזוננו. חזון זה נועד לבטא את דאגותינו ושאיפותינו ביחס לעתידנו הקיבוצי וגם לכונן דיאלוג כן עם עצמנו ועם הזולת. בהצהרה זו אנו גם מציגים דרך לקריאת ההיסטוריה שלנו ואת תפיסתנו בנוגע לאזרחותנו וליחסינו עם שאר חלקי עמנו הפלסטיני, עם האומה הערבית ועם מדינת ישראל. אנו מציגים את חזוננו למימוש חיים בכבוד במולדתנו ולמען כינון חברה דמוקרטית המבוססת על יסודות הצדק, החירות, השוויון והכבוד ההדדי בין הערבים הפלסטינים לבין היהודים בישראל. כמו כן, אנו מנסחים את השקפתנו בדבר התנאים לפיוס היסטורי והעתיד שאליו אנחנו שואפים ביחסים בין העם הפלסטיני לבין העם היהודי הישראלי.

זהותנו הלאומית מבוססת על הערכים והתרבות האוניברסליים, על הלשון והתרבות הערבית ועל הזיכרון הקולקטיבי, השואב את מקורותיו הן מההיסטוריה הפלסטינית והערבית שלנו והן מהתרבות הערבית והתרבות האיסלאמית. היא צומחת ומתחזקת באמצעות הקשר החי והמשולב עם רכיבים אלה, וניזונה בהתמדה מקשרינו המתמשכים עם אדמתנו ומולדתנו, מהניסיון שנצבר במאבקנו הממושך והמתעצם להדגשת זכותנו להישאר בהן ולשמור עליהן ומן הקשר שלנו עם יתר בני ובנות העם הפלסטיני והאומה הערבית.

למרות הכישלון במימוש מפעלנו הלאומי ועל אף הנתק החלקי שיצרה אל-נכבה בינינו לבין שאר בני העם הפלסטיני והאומה הערבית, ולמרות הניסיונות להנחיל בקרבנו בורות בכל הנוגע להיסטוריה הפלסטינית והערבית, לפצל אותנו לקבוצות עדתיות ולצמצם את זהותנו לכדי זהות "ערבית ישראלית" מעוותת, לא חסכנו מאמצים בשמירה על זהותנו הפלסטינית ועל כבודנו הלאומי ובחזוקם. אנו מאששים בזאת את דבקותנו בשייכות למולדתנו

ולעמנו הפלסטיני ולאומה הערבית, מבחינת תרבות, לשון והיסטוריה, ומדגישים את זכותנו להישאר במולדתנו ולשמור עליה.

הזיקה שלנו אל שאר חלקי עמנו הפלסטיני ואל אומתנו הערבית היא זיקה אל המרחב הטבעי שלנו, שנשלל מאתנו בעקבות אל-נכבה. קשר זה הינו ביטוי להגשמה העצמית, והוא מהווה צורך אנושי וזכות טבעית ואנושית של יחידים ושל קבוצות. הוא מוגן על ידי אמנות בינלאומיות בדבר זכויות האדם ואינו מותנה בקיומם של הסכמים מדיניים בין מדינות.

אנו שואפים להגשים את הזיקה שלנו לעם הפלסטיני ולאומה הערבית בכל המישורים, לרבות קשרים בין בני משפחה, קרובים וחברים, וגישה חופשית ורציפה למרכזי התרבות וההגות בעולם הערבי. אנו שואפים גם להעמקת הקשר הזה ולהרחבתו במישור הפוליטי, הכלכלי והמוסדי.

אנו מביטים בגאווה באבני דרך רבות, הניצבות לאורך נתיבנו הקולקטיבי, אשר סייעו לחזק את זהותנו, וחשים הערכה לפעילות המתמשכת במישור הפוליטי, האזרחי והתרבותי, אשר נועדה לחזק את דקותנו באדמה ובמולדת, לשמור על מכלול המרכיבים של זהותנו הלאומית ולחזקה. אנו מתבוננים בגאווה בהתנגדות של עמנו ומנהיגיו הלאומיים למשטר הצבאי שהוטל עלינו, ביצירות ההגות והתרבות שיצרו בניו ובנותיו של עמנו, שתרמו לשמירת זהותנו ולהעשרתה ובמועדים הלאומיים המפוארים שהם יצרו, שביניהם בולטים במיוחד יום האדמה במרס 1976 ויום אל-קודס ואל-אקצא באוקטובר 2000, וכן בתחנות הדרך ההיסטוריות שלאורך נתיב ההתארגנות העצמית שלנו, שהבולטות בהן הקמת ועדת המעקב העליונה של הציבור הערבי בישראל, הקמת הוועד הארצי להגנה על האדמות הערביות והקמת התאחדות הסטודנטים הערבים וועדי הסטודנטים הערבים.

אנו נושאים באחריות, כחברה, כיחידים וכמוסדות פעילים, לבעיותינו החברתיות. חברתנו היתה ועודנה, במידה רבה, כפופה למבנים חברתיים משפחתיים, עדתיים ולוקאליים, המגבילים את

זכויות הפרט. אנו מכבדים את הקשרים המשפחתיים ואת זכותו של הפרט לפולחן ולאמונה ובלבד שקשרים ואמונות אלו לא יפגעו בחירויות הפרט ובכבודו. אנו דוחים את הקנאות לעדה ואת כל סוגי הקנאות האחרים, שלעתים מגיעים עד כדי אלימות פיזית ומונעים מימוש הזדמנויות ליצירת סולידריות חברתית רחבה ובנייתה של זהות לאומית.

הדבקות במבנים חברתיים אלה, והקנאות שצומחת מהם, הקלו על ממשלות ישראל לנצל את הפירוד והמתחים כדי לשלוט בנו בשיטות רבות. ממשלות ישראל ניסו לקרוע מהחברה הערבית קבוצות שונות באמצעות מדיניות "הפרד ומשול", אשר חיזקה בקרבנו שיח הנשען על קנאות עדתית, שבטית, משפחתית ולוקאלית. כך, ישראל כפתה את שירות החובה בצבא על הצעירים הדרוזים מבני עמנו ועמלה לגייס קבוצות אחרות של צעירים, תוך שהיא מנצלת את המתחים הנוצרים, לפעמים, בין קבוצות שונות בחברתנו ומשליטה מדיניות של פיתוי לקבלת פריבילגיות אישיות. בנוסף, היא מינתה גופי הנהגה שיממשו את מדיניותה זו ותמכה בהם, וכן פעלה כדי ליצור חברה סבילה ואדישה לטוב הכללי וכדי לחסום את התפתחותה הפוליטית, התרבותית והכלכלית.

על בני חברתנו ובנותיה להגביר את הסירוב לכל התופעות האלו, לפתח דרכי התנגדות להתמודדות עמן ולקחת חלק בפרויקט פוליטי וחברתי שידגיש את הזהות האוניברסלית והלאומית של חברתנו, יחזק את ערך הפעילות הפוליטית הלאומית, ייצור הנהגה פוליטית בעלת סמכות ויפעל לפיתוח מוסדות החברה והכלכלה. ההתלכדות סביב פרויקט פוליטי וחברתי זה והתמיכה בו, הן הערובה להיווצרותן של תודעה חלופית ותרבות שונה, אשר יאפשרו לשנות את המבנים החברתיים השולטים ולקבוע קני מידה מוסריים, שינחו את העשייה הקולקטיבית ויעצבו את שיתוף הפעולה בין המפלגות הלאומיות, לבין המוסדות האזרחיים והחברתיים.

למרות קידום מעמד האישה והתגברות המודעות הציבורית והפעילות הפמיניסטית למען שוויון האישה, רוב הנשים בחברה שלנו, ובמיוחד אלה המשתייכות לשכבות הכלכליות הנמוכות,

סובלות מדיכוי רב־פנים. דיכוי זה בא לביטוי בכמה מישורים: המעמדי, הלאומי, החברתי והמגדרי. מחובתנו לפעול כדי לשים קץ לדחיקת הנשים לשוליים ולאפליה נגדן, הן במרחב הפרטי והן בתחומים השונים של המרחב הציבורי, ובמיוחד בתחומי התעסוקה והחינוך, ולהיאבק נגד הניסיונות החותרים לשלול מהן את הזכות לריבונות עצמית. עלינו לפעול בנחישות כדי להיאבק בכל סוגי האלימות, ההתעללות והניצול, שנשים רבות נופלות להם קורבן, ואשר מגיעים, לעתים, עד כדי רצח על רקע מה שמכונה "כבוד המשפחה". מחובתנו לפעול להפסקת כל צורות האפליה נגד נשים ולהיאבק על שמירת זכויותיהן, בהתבסס על עקרונות השוויון, הצדק וההעדפה המתקנת.

האפליה והדיכוי בחברה שלנו אינם מופנים אך ורק נגד נשים. הם פוגעים גם בזקנים, בילדים ובבעלי צרכים מיוחדים, אשר סובלים מהדרה חברתית ומפגיעה במעמדם, בזכויותיהם ובכבודם. יש להגן על זכויותיהן של קבוצות אלה ועל זכויות כל הקבוצות החברתיות הסובלות מאפליה.

אנו קוראים לגיבוש פרויקט לאומי פרוגרסיבי ודמוקרטי לבניית חברה המבוססת על סולידריות בין כל פרטיה, שתכבד את חירות הפרט ואת זכותו לשונות וליחוד ותתבסס על עקרונות הצדק, השוויון והפלורליזם.

קיומנו במולדתנו הוא המשך של ההתחדשות ההיסטורית המתמדת שליוותה תקופות ואירועים שפקדו את המזרח הערבי בעתות של תחייה או נסיגה, התעוררות או מאבק לשחרור ועימותים עם הפלישה, הכיבוש והקולוניאליזם. בסוף המאה התשע עשרה החלה התנועה הציונית את מפעלה הקולוניאליסטי־התיישבותי בפלסטין. בהמשך, התנועה הציונית, בתיאום עם הקולוניאליזם העולמי ובהסכמת הריאקציונריות הערבית, החלה לממש את מפעלה שתכליתו כיבוש מולדתנו ומימוש שאיפתה להפוך אותה למדינה ליהודים. בשנת 1948, שנת אל־נכבה של העם הפלסטיני, התנועה הציונית ביצעה מעשי טבח נגד בני עמנו, הפכה את מרביתם לפליטים, הרסה מאות מכפרינו ועקרה מערינו את רוב יושביהן. אחר

כך, מדינת ישראל מנעה את שיבת הפליטים הפלסטינים למולדתם, תוך שהיא מפרה את החלטה 194 של העצרת הכללית של האו"ם שהתקבלה בשנת 1948 ואת החלטותיה האחרות שהתקבלו לאחר מכן בעניין זה. אף שנהפכנו לאזרחים בה, מדינת ישראל המשיכה, לאחר הקמתה, את פעולות הגירוש והעקירה. היא גירשה רבים מאתנו מערינו ומכפרינו והפכה רבים מאתנו לפליטים במולדתנו. בנוסף, היא הפעילה נגדנו מדיניות של דיכוי, שהגיעה לפעמים עד כדי רצח, כפי שקרה בטבח בכפר קאסם באוקטובר 1956. היא הטילה עלינו שלטון צבאי שנמשך עד שנת 1966 ומנעה את חזרת העקורים לכפריהם ולעריהם. עד היום היא מסרבת להכיר בעשרות כפרים ערביים בנגב ומפעילה מדיניות של גזילת אדמות בני עמנו שם. מדינת ישראל חוקקה את חוקי הקרקעות, ההגירה והאזרחות הגזעניים וחוקקה חוקים נוספים שאפשרו נישול אדמותינו וההשתלטות על רכוש הפליטים והעקורים. בנוסף, ישראל ניסתה לעוות את זהותם של בנינו ובנותינו באמצעות הנהגת תוכניות לימודים המטפחות ניהיליזם לאומי ושואפות לחנכם בהתאם לנרטיב הציוני. היא הפיצה במערכת החינוך הערבית, שעליה פיקח השב"כ, אווירה של הפחדה. היא גם הפעילה נגדנו אפליה ממוסדת בתחומי החיים השונים: מגורים, תעסוקה, חינוך, פיתוח, חלוקת משאבים ועוד.

בשנת 1967 ישראל כבשה את הגדה המערבית, רצועת עזה ומזרח ירושלים, בנוסף לשטחים מצריים וסוריים. בתקופת הכיבוש של השטחים הפלסטיניים הנמשך עד היום, והנחשבת לאחת מתקופות הכיבוש הארוכות ביותר מאז מלחמת העולם השנייה, ישראל הפעילה מדיניות דיכוי ורדיפה החורגת אף מזו שהפעיל משטר האפרטהייד בדרום אפריקה. היא ביצעה פשעי מלחמה נגד הפלסטינים, הרגה וגירשה אלפים, התנקשה במנהיגים, אסרה עשרות אלפים – רבים מתוכם בתוקף צווים צבאיים ומינהליים – השתמשה בעינויים פיזיים ופסיכולוגיים והרסה אלפי בתים. תוך שהיא מפרה את המשפט הבינלאומי ההומניטרי, ישראל הפעילה מדיניות של ענישה קולקטיבית כמו הטלת מצור צבאי ועוצר על ערים וכפרים. היא ביתרה את השטחים הכבושים לחלקים באמצעות מאות מחסומים, הגבילה את חופש התנועה בין הערים,

הכפרים ומחנות הפליטים הפלסטיניים, הפקיעה אדמות, עקרה עצים, הרסה מטעים, קרעה משפחות וחוקקה חוקים צבאיים גזעניים המונעים איחוד משפחות וגולה מתושבים בירושלים המזרחית הכבושה את הזכות להתגורר בעירם. ישראל ניצלה משאבים פלסטיניים פרטיים וציבוריים, כמו אדמות ומים, כדי לבנות התנחלויות ולסלול כבישים לטובת המתנחלים היהודים. היא הקימה חומת הפרדה גזענית, שחצתה כפרים והפרידה משפחות בתוך הגדה המערבית ובירושלים המזרחית. המדיניות והמעשים של ישראל בשטחים הכבושים פוגעים פגיעה קשה בחירותו, בכבודו ובזכויותיו הבסיסיות של כל אדם פלסטיני.

אזרחותנו ויחסינו עם מדינת ישראל נקבעים, במידה רבה, על ידי אל-נכבה כאירוע מכונן. זהו המאורע שבעקבותיו נהפכנו אנו, שארית הפליטה של תושבי המולדת המקוריים, לאזרחים שאזרחותם חסרת יסודות ממשיים של אזרחות ובמיוחד חסרת שוויון. בשל היותנו מיעוט מולדת, שעמו נעקר ממולדתו ואשר סובל מעוול היסטורי, עקרון השוויון – המהווה את יסוד האזרחות הדמוקרטית – חייב להתבסס על יסודות הצדק ותיקון העוול, על ההכרה בנרטיב שלנו ובהיסטוריה שלנו במולדת הזאת. אזרחות דמוקרטית זו, שבה אנו חפצים, היא המסגרת היחידה המבטיחה לפלסטינים בישראל את השוויון הן על בסיס אינדיבידואלי והן על בסיס קבוצתי.

אנו סבורים כי המדיניות הדורשת מאתנו "שירות אזרחי" והצעדים שעשויים להוביל למעורבות שלנו בכל הקשור הן למיליטריזם הישראלי והן לחלוקת השלל שמקורו במלחמות, סותרים את עקרון השוויון, הואיל והם מסלפים את זהותנו ומתעלמים מן העוול ההיסטורי.

אנחנו שואפים לעתיד שבו יוגשם הפיוס ההיסטורי בין העם היהודי הישראלי לבין העם הערבי הפלסטיני. הפיוס הזה דורש הכרה של מדינת ישראל בעוול ההיסטורי אשר גרמה לעם הפלסטיני בעקבות הקמתה, באחריותה לאל-נכבה שפגעה בכל חלקי עמנו ובפשעי המלחמה והכיבוש שהיא מבצעת בשטחים הכבושים. הפיוס דורש

גם הכרה בזכות השיבה ופעולה ליישומה בהתאם להחלטת האו"ם מספר 194, סיום הכיבוש, פירוק ההתנחלויות מכל השטחים הערביים שנכבשו ב־1967, הכרה בזכותו של העם הפלסטיני להגדרה עצמית ולהקמת מדינה עצמאית וריבונית והכרה בזכויותיהם של האזרחים הפלסטינים בישראל כמיעוט מולדת. הפיוס ההיסטורי בין שני העמים צריך להיות חלק משינוי כולל במדיניות הישראלית, כך שישראל תפסיק למלא תפקיד הרסני ביחסיה עם עמי האזור, במיוחד במסגרת מדיניות ההגמוניה האמריקאית המסייעת למשטרים ערביים לדכא את אזרחיהם, לגזול את משאביהם, לחסום את התפתחותם ולהציב מכשולים בפני ההליך הדמוקרטי בעולם הערבי.

הפיוס ההיסטורי דורש מאתנו, הפלסטינים והערבים, להכיר בזכותו של העם היהודי הישראלי להגדרה עצמית ולחיים עם העם הפלסטיני ועם שאר עמי האזור בשלום, בכבוד ובביטחון.

אנו מודעים להיסטוריה הטרגית של היהודים באירופה, שהגיעה לשיאה באחד מן הפשעים האיומים ביותר נגד האנושות, השואה שגרם הנאציזם ליהודים, כמו כן אנו מודעים לטרגדיות שחוו ניצולי השואה. אנו מזדהים עם קורבנות השואה – אלה שהושמדו ואלה שניצלו.

אנו סבורים כי ניצול השואה ותוצאותיה למתן לגיטימציה לזכותם של היהודים להקים את מדינתם על חשבון העם הפלסטיני, מפחית מערך הלקחים האוניברסליים – האנושיים והמוסריים – של האירוע הרה האסון הזה, הנוגע לאנושות בכללותה.

הפתרון של מדינה דמוקרטית המבוססת על שוויון בין שתי הקבוצות הלאומיות – היהודים הישראלים והערבים הפלסטינים בישראל – הוא אשר יבטיח את זכויותיהן של שתי הקבוצות באופן צודק ושוויוני. הדבר מחייב שינוי במבנה החוקתי של ישראל, שינוי בהגדרתה – ממדינה יהודית למדינה דמוקרטית המבוססת על שוויון לאומי ואזרחי בין שתי הקבוצות הלאומיות – ועיגון עקרונות

הצדק והשוויון בין כל אזרחיה ותושביה. הפירוש המעשי של זה, הוא ביטול כל החוקים המפלים באופן ישיר או עקיף על בסיס לאומי, אתני או דתי, ובראשם חוקי ההגירה והאזרחות; חקיקת חוקים המתבססים על עקרונות השוויון ואיסור האפליה; יישום השוויון בין השפה העברית לשפה הערבית כשתי שפות רשמיות בעלות מעמד שווה במדינה; הבטחת עקרון הרב־תרבותיות לכל הקבוצות; שותפות אפקטיבית של המיעוט הפלסטיני בשלטון ובקבלת ההחלטות; מתן זכות וטו בכל העניינים הנוגעים למעמד ולזכויותיהם של האזרחים הפלסטינים בישראל והבטחת זכותם לאוטונומיה תרבותית – שתאפשר את מימוש זכותם לקבוע מדיניות בענייני התרבות והחינוך שלהם, ניהולם וניסוח תכניהם – וחלוקת המשאבים לפי עקרונות הצדק החלוקתי והצדק המתקן. עקרונות אלה מבטיחים את זכות ההגדרה העצמית שלנו כמיעוט מולדת.

אנחנו משוכנעים כי במדינה דמוקרטית כגון זאת, גוברת אחריותם של כלל האזרחים והתושבים – יהודים, ערבים ואחרים גם יחד – לפעול לכינונה של חברה דמוקרטית רב־תרבותית הנשענת על עקרונות השוויון ליחידים ולקבוצות, איסור ההפליה והבטחת חירויות הפרט וזכויות חברתיות־כלכליות, ובמיוחד זכויות עובדים, הזכות לחינוך, הזכות לבריאות והזכות לביטחון סוציאלי.

אנו מאמינים כי קיום מלא של כל תנאי הפיוס ההיסטורי בין שני העמים, היהודי הישראלי והערבי הפלסטיני, המחייבים הכרה בזכותו של עמנו להגדרה עצמית והגשמת זכויות הפלסטינים בישראל כמיעוט מולדת, עשוי ליצור תנאים פוליטיים שיאפשרו בניית אמון, שיתוף פעולה וכבוד הדדי בין שתי המדינות העצמאיות והדמוקרטיות: המדינה הפלסטינית ומדינת ישראל. כמו כן, אנו מקווים כי הדבר יפתח אופקים חדשים לקראת גיבוש חוזים והסכמים כלכליים, מדעיים ותרבותיים ביניהן אשר מבטיחים לכלל אזרחי שתי המדינות ותושביהן את חופש התנועה, המעבר, המגורים והעבודה בכל אחת משתיהן.

חיפה

15 במאי 2007

העצרת הכללית

מר חנא אבו חנא משורר וסופר	עו"ד חסן ג'בארין מנכ"ל עדאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל	מר חנא אבו חנא משורר וסופר
פרופסור אסמעיל אבו־סעד המחלקה לחינוך, אוניברסיטת בן גוריון בנגב	ד"ר באסל גטאס מנכ"ל אגודת הגליל - האגודה הערבית למחקר ושירותי בריאות	פרופסור אסמעיל אבו־סעד המחלקה לחינוך, אוניברסיטת בן גוריון בנגב
ד"ר ח'אלד אבו־עסבה מנכ"ל מסאר - מכון מחקר, תכנון וייעוץ חינוכי	גב' יסמין דאהר רכזת פרויקט בעמותת אלאהאלי - המרכז לפיתוח קהילתי	ד"ר ח'אלד אבו־עסבה מנכ"ל מסאר - מכון מחקר, תכנון וייעוץ חינוכי
ד"ר רואידה אבו־ראס ראש החוג לאנגלית, המכון האקדמי להכשרת מורים ערבים, בית ברל	ד"ר מחמוד יזבק החוג להיסטוריה של המזרח התיכון, אוניברסיטת חיפה	ד"ר רואידה אבו־ראס ראש החוג לאנגלית, המכון האקדמי להכשרת מורים ערבים, בית ברל
ד"ר תאבת אבו ראס המחלקה לגיאוגרפיה ופיתוח סביבתי, אוניברסיטת בן־גוריון בנגב	פרופסור מרוואן דוירי החוג למדעי ההתנהגות, המכללה האקדמאית עמק יזרעאל ומכללת אורנים	ד"ר תאבת אבו ראס המחלקה לגיאוגרפיה ופיתוח סביבתי, אוניברסיטת בן־גוריון בנגב
גב' דניס אסעד מומחית לספרי ילדים ומספרת סיפורים	עו"ד מוחמד דחלה עורך דין	גב' דניס אסעד מומחית לספרי ילדים ומספרת סיפורים
גב' אפנאן אג'בריה מורה ומחנכת בבית ספר על־יסודי	גב' ערין הווארי רכזת יחסי ציבור בתנועת אל־סיואר - תנועה פמיניסטית לתמיכה בנפגעות תקיפה מינית	גב' אפנאן אג'בריה מורה ומחנכת בבית ספר על־יסודי
עו"ד ג'טאן אג'בריה עורך־דין	גב' הימת זועבי מדה אל־כרמל - המרכז הערבי למחקר חברתי יישומי	עו"ד ג'טאן אג'בריה עורך־דין
מר עומר אגבארייה פעיל חברתי, מחנך ומנחה קבוצות בנושא הפלסטיני יהודי	גב' חנין זועבי מנכ"לית עמותת איעלאם - מרכז תקשורת לחברה ערבית פלסטינית בישראל	מר עומר אגבארייה פעיל חברתי, מחנך ומנחה קבוצות בנושא הפלסטיני יהודי
גב' אמל אלסאנע־אלחג'וג' מנהלת אג'יק - המרכז הערבי־יהודי לשיווין, העצמה ושיתוף	מר סלאם זועבי אדריכל	גב' אמל אלסאנע־אלחג'וג' מנהלת אג'יק - המרכז הערבי־יהודי לשיווין, העצמה ושיתוף
גב' ח'ולוד בדאוי תחקרנית שטח - האגודה לזכויות האזרח בישראל	פרופסור מוחמד חאג' יחיא בית הספר לעבודה סוציאלית ולרווחה חברתית, האוניברסיטה העברית בירושלים	גב' ח'ולוד בדאוי תחקרנית שטח - האגודה לזכויות האזרח בישראל
ד"ר בסיליוס בוארדי החוג לערבית, אוניברסיטת חיפה ומכללת אורנים		ד"ר בסיליוס בוארדי החוג לערבית, אוניברסיטת חיפה ומכללת אורנים

מר סלמאן נאטור
סופר ומחזאי

גב' אריג' סבאע' ח'ורי
חוקרת, מדה אל'כרמל – המרכז
הערבי למחקר חברתי יישומי

עו"ד נימר סולטאני
דוקטורנט, בית ספר למשפטים,
אוניברסיטת הארווארד

פרופסור רמזי סלימאן
החוג לפסיכולוגיה, אוניברסיטת
חיפה

ד"ר ג'וני עאסי
מרצה במשפט הבינלאומי ומדעי
המדינה, אוניברסיטת ביר'זית

מר ודיע עואודה
סופר ועיתונאי

עו"ד אימן עודה
עורך־דין

פרופסור קייס פרו
החוג להיסטוריה של המזרח
התיכון, אוניברסיטת חיפה

ד"ר נאדירה שלהוב'
קיבורקיאן
הפקולטה למשפטים ומכון
הקרימינולוגיה, האוניברסיטה
העברית בירושלים, מנהלת פרוייקט
לימודי מגדר, מדה אלכרמל – המרכז
הערבי למחקר חברתי יישומי

גב' ראוויה שנטי
פעילה פוליטית

עו"ד איאד ראבי
עורך־דין, מנהל קואליציית
משפטנים לזכויות האדם

פרופסור נדים רוחאנא
מנכ"ל מדה אל'כרמל – המרכז
הערבי למחקר חברתי יישומי

הוועד המנהל של הפרוייקט

פרופסור נדים רוחאנא
מנכ"ל מדה אל'כרמל – המרכז
הערבי למחקר חברתי יישומי

עו"ד חסן ג'בארין
מנכ"ל עדאלה – המרכז המשפטי
לזכויות המיעוט הערבי בישראל

פרופסור רמזי סלימאן
החוג לפסיכולוגיה, אוניברסיטת
חיפה

פרופסור מוחמד חאג' יחיא
בית הספר לעבודה סוציאלית
ולרווחה חברתית, האוניברסיטה
העברית בירושלים

ד"ר נאדירה שלהוב'
קיבורקיאן
הפקולטה למשפטים ומכון
הקרימינולוגיה, האוניברסיטה
העברית בירושלים, מנהלת פרוייקט
לימודי מגדר, מדה אלכרמל – המרכז
הערבי למחקר חברתי יישומי

רכזי הקבוצות

גב' ערין הווארי
רכזת יחסי ציבור בתנועת
אל'סיואר – תנועה פמיניסטית
לתמיכה בנפגעות תקיפה מינית

מר אמיר מח'ול
מנהל ארגון איתג'אה – איחוד
העמותות הערביות בישראל

פרופסור רמזי סלימאן
החוג לפסיכולוגיה, אוניברסיטת
חיפה

עו"ד אימן עודה
עורך־דין

רכזי הפרוייקט

ד"ר אמל ג'מאל
החוג למדעי המדינה, אוניברסיטת
תל אביב. ריכז את הפרוייקט
בתקופה בין 1/11/2003 ועד
1/7/2004

מר מרזוק חלבי
סופר. ריכז את הפרוייקט בתקופה
בין 1/7/2004 ועד 1/12/2004

גב' הימת זועבי
ריכזה את הפרוייקט בתקופה בין
1/11/2005 ועד 15/5/2007

www.mada-research.org

פרוייקט זה מומן על ידי האיחוד האירופי.
ההשקפות המובעות בו מבטאות את הדעות של
החברים/ות בפרוייקט, ואינן מבטאות את
העמדה הרשמית של הנציבות האירופית.